

Szülői fórum a közösségi oldalak használatáról – összefoglaló

I. Az informatikus szemével: Miért van szükség szülői felügyeletre?

Előforduló problémák	Mit tehet a szülő a probléma elkerülése érdekében?
a gyerek nem megfelelő tartalmakat néz/használ	<ul style="list-style-type: none">– Nem járul hozzá, hogy gyermeke nem a korosztálynak megfelelő tartalmat nézzen.– Nem járul hozzá, hogy gyermeke nem a korosztálynak megfelelő játékot játsszon.– Tudatosítja gyermekében, hogy a korhatárt a gyermek védelmében tüntetik fel.– Beállítja az elektronikus eszközökön a tartalomszűrést*.– Tudatosítja a gyermekében, hogy vannak illegális tartalmak (pl. Darknet), szóljon, ha ilyenre bukkan.
pénzt csalhatnak ki a gyerektől (jellemzően applikáción belül)	<ul style="list-style-type: none">– Tudatosítja gyermekében, hogy az ingyenesen letölthető játékokban előfordulhat, hogy a játék folytatásához pénzt kérnek tőle.
visszaélhetnek a közzétett személyes adatokkal	<ul style="list-style-type: none">– Figyel rá, hogy a közösségi oldalakra való regisztráció oldalanként eltérően, de minden esetben meghatározott életkorhoz van kötve.– Ellenőrzi, hogy gyermeke milyen adatokat ad meg a regisztráció során.– Tudatosítja gyermekében, hogy melyek azok a személyes és családi információk, amiket nem oszthat meg.
képek publikálása	<ul style="list-style-type: none">– Ellenőrzi, hogy gyermeke milyen képeket tölt fel a regisztráció során.– Tudatosítja gyermekében, hogy milyen fényképek azok, amiket nem oszthat meg.

*Informatikai megoldási lehetőségek a tartalom szűrésére

1. INGYENES MEGOLDÁSOK

- az eszköz alaprendszerébe (Windows 10, iOS, Android) integrált megoldások
- böngészőprogramokba (Chrome, Firefox, Edge) integrált megoldások
- külön programok, applikációk

2. FIZETŐS MEGOLDÁSOK

- víruskereső-gyártók által forgalmazott (pl.: Norton Family, Bitdefender, Eset, Panda)
- egyéb külső, kisebb gyártók által írt programok, applikációk

II. A jogász szemével: Az internetes zaklatással kapcsolatos jogi tudnivalók

1. A zaklatás fogalma

Zaklatást követ el, aki

- abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetve mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, őt rendszeresen vagy tartósan háborgatja
- aki félelemkeltés céljából
 - a) mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vagy
 - b) azt a látszatot kelti, hogy más életét, testi épségét vagy egészségét sértő vagy közvetlenül veszélyeztető esemény következik be.

2. Az internetes zaklatás formái

Az internetes zaklatásnak számos formája létezik – a leggyakoribbak:

- bántó, sértő üzeneteket küldenek az áldozatnak
- lejárató üzeneteket, kommenteket írnak róla
- az ő nevében írnak ismerőseinek olyan üzeneteket, amelyeket ő vállalhatatlannak tart
- adatokat, információkat adnak meg róla
- olyan képet, videót töltenek fel róla, amely kényelmetlen helyzetbe hozza
- álhíreket, rosszindulatú pletykákat terjesztenek róla

3. Lehetséges jogi lépések zaklatás esetén

A zaklatás ún. magánvádra üldözendő bűncselekmény. Ez azt jelenti, hogy a sértett döntésén múlik, hogy kíván-e eljárást kezdeményezni az elkövetővel szemben. Az állam nevében hivatalból nem történik meg a cselekmény üldözése. Emiatt nagyon fontos, hogy mind az elkövető, mind a sértett tisztában legyen a jogaival és a kötelezettségeivel.

4. A zaklatás büntethetősége

A fiatalkorú fogalmát meghatározó Btk. 105. § (1) bekezdése értelmében fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.

A 12, illetőleg 14-18 év közötti elkövetői körre speciális szabályok vonatkoznak. A törvény a büntetés vagy intézkedés alkalmazásának céljaként fiatalkorúak esetén elsődlegesen a fiatalkorú helyes irányba való fejlődését, és a társadalom hasznos tagjává válását határozza meg, külön kiemelve, hogy az intézkedés vagy büntetés megválasztásakor a fiatalkorú nevelését és védelmét kell szem előtt tartani.

Elsősorban tehát a nevelés eszközei alkalmazandók a fiatalkorúak vonatkozásában a következő sorrend alapulvételével: szabadságelvonással nem járó intézkedés (megrovás, próbára bocsátás, jóvátételi munka), szabadságelvonással nem járó büntetés, szabadságelvonással járó intézkedés, végül szabadságelvonással járó büntetés.

A Btk. vonatkozó rendelkezései szerint a büntethetőségi korhatárt tizenkettedik életévét betöltött, de tizennegyedik életévét be nem töltött elkövetővel szemben legsúlyosabb szankcióként javítóintézeti nevelés intézkedést rendelhet el a bíróság, egytől négy évig terjedő időtartamban.

III. A pszichológus szemével: Tanácsok a problémás esetek hatékony szülői kezeléséhez

1. Elgondolkodtató statisztikai adatok

- A 9-16 évesek 60%-a minden nap internetezik, de 38% nem mondja el a szüleinek, ha zaklatják az interneten.
- Mindössze a gyerekek 24%-a mutatja meg szülőnek (vagy tanárnak), ha valami olyan tartalmat lát az interneten, ami őt bántja – felkavarja.
- A bántalmazók száma 5-ször magasabb, mint az áldozatoké.

2. A zaklatás szereplői

- áldozat
- bántalmazó
- szemlélő

A szemlélő szerepével külön érdemes foglalkozni, hiszen miközben a statisztikai valószínűség szerint a gyerekek legnagyobb eséllyel szemlélőként válhatnak egy zaklatási ügy érintettjévé, ez a szerep lényegesen kisebb figyelmet kap, mint az áldozaté vagy az elkövetővéé.

A bántalmazás jellemzően nagyobb nyilvánosság, közönség előtt zajlik. Azok a gyerekek a szemlélők, akik maguk nem kapcsolódnak be a bántalmazásba, de annak szemtanúi. Többféle magatartást tanúsíthatnak:

- csatlós: a bántalmazó oldalára áll
- passzív, közömbös (tétlenségével aktívan elősegíti a zaklatást)
- vigasztaló: az áldozat mellé áll, segítséget kér

A szemlélők szerepe lehetne ideális esetben, hogy bevonjanak olyan segítő felnőtteket a helyzetbe, akik azután a probléma kezelésében is segíteni tudnak. Ehhez viszont nekik is megfelelő tudással, bátorsággal kell rendelkezniük: képesnek kell lenniük a helyzet felismerésére, helyes értelmezésére; tudniuk kell, hogy kihez, hogyan fordulhatnak segítségért, ha problémát tapasztalnak. Az erre való felkészítésben igen lényeges mind a szülők, mind az iskola szerepe.

Szülőként a szemlélő szerepébe került gyerekek segítése azért is fontos feladat, mert maguk is traumatizálódhatnak, rájuk nézve is negatív hatással lehetnek a történetek. Ezért az ő számukra is lehetőséget kell biztosítani, hogy megoszthassák negatív érzéseiket, és azok feldolgozásához támogatásban részesüljenek.

3. Mit tehet a szülő?

- a) Figyel az apró jelekre is, hogy a lehető leghamarabb észrevegye, ha baj van.
- b) Őszintén szembenéz a problémával és a problémához vezető okokkal.
- c) Megbeszéli a gyerekekkel a probléma kezelésének lépéseit, és bevonja a gyermeket a megoldás folyamatába.
- d) A probléma kezelésébe bevonja az összes érintett szereplőt.
- e) A probléma megoldása során nyílt és egyenrangú kommunikációra törekszik valamennyi szereplővel.
- f) Ha szükséges, a helyzet rendezéséhez külső segítséget vesz igénybe (pl. iskola, iskolapszichológus, pszichológus).

IV. Az iskola kompetenciája, intézkedési kötelezettségei

Amennyiben az iskola tudomására jut (bármilyen forrásból) olyan közösségi oldalak használatával kapcsolatos visszaélés, amelynek érintettjei az iskola tanulói, az iskola az alábbi lépéseket teheti:

- súlyos ügyben 14 éves kor feletti elkövető esetén az iskolának (mérlegelési lehetőség nélkül) feljelentési kötelezettsége van, 14 évesnél fiatalabb elkövető esetén esetjelzést kell küldenie a gyámhivatalnak és a családsegítőnek
- amennyiben a visszaélés az iskolában, tanítási időben történt, a házirendnek megfelelően intézkedünk
- az iskolán kívül történt visszaélések házirendben történő szabályozását elvetettük – de az iskola szükség esetén segítséget nyújt a probléma rendezéséhez